

Ob spomeniku

V novembrskih dneh spomina in počastitve naših rajnih je tržaški tajnik Peter Močnik med drugim spregovoril tudi pri spomeniku Sv. Ane v Trstu. Njegov govor objavljamo v celoti.

Cenjene rojakinje, dragi rojaki, dragi prijatelji!

Ponovno smo se zbrali na tem kraju, da se hvaležno poklonimo spominu na naše rajne prednike, prijatelje, znanke in sorojake.

Ta pomnik je edini znotraj mestnega območja in je bil postavljen, ker je bila pred devetimi in pol leti v Trstu drugačna uprava od današnje, ki takega spomenika ne bi nikoli dovolila postaviti, kot ga tudi ne bi nikoli postavila žrtvam Collotijevih krvnikov. Kot tudi ni počastila prof. Borisa Pahorja v dvorani Pokrajine, v mestni dvorani pa mu je celo zavrnila priznanje. Kot se je dolgo obotavljala, da bi sprejela poklon žrtvam v Rižarni, ki bi bil izraz slovenskega ljudstva. Ista uprava in njej sorodne pa povsod brišejo naše pravice in celo naš obstoj ter s tem zavračajo dialog in sožitje.

Ta spomenik nas opozarja na žrtev vseh tistih tržaških Slovencev, ki niso nikoli podvomili o pravilnosti lastne izbire, se pravi upora proti raznarodovalnemu nasilju, proti teptanju osnovnih človekovih pravic in proti odvzemu časti jezika in kulture ter dostojanstva narodu, ki si je želel le mirnega in plodnega sožitja med tu živečimi osebami.

Ko je šlo za odpor proti črno-ali rjavosrajčnikom, se ti naši someščani niso vprašali o pripadnosti taki ali drugačni skupini, saj so bile zanje temeljne vrednote ohranitev in razvoj lastnega naroda, mir in napredek, brez usodnih cepitev v težkih trenutkih. Že zaradi takega zgloda enotnosti in sodelovanja v boju proti skupnemu nasprotniku bi jim morali biti hvaležni.

A dosegli so še višji cilj: pripomogli so k temu, da smo tukaj danes svobodni, da se lahko izražamo v materinem jeziku, da se lahko zavzamemo za to, da bi naši potomci lahko še gradili boljšo bodočnost z ljudmi dobre volje.

Svoboda je gotovo ena izmed največjih vrednot in dobrin, ki si jih lahko človeštvo privoščiti. Ljudje so bili zanj pripravljani se boriti in tudi umreti, kot tukajšnje žrtve. Zmoremo to še danes? Če že ne žrtvovanja življenja, vsaj upor proti kratenju našega življenjskega prostora in naših pravic, proti vsakodnevni pretvarjanju zgodovinske resnice, pomešanju žrtev in njihovih krvnikov, kar je nesprejemljivo in česar si ne sme nihče privoščiti. Eno je pieteja do mrtvih, ki je izraz človeške civilizacije, drugo pa je poklon tistim, ki so umrli za človeško in zgodovinsko pravičen cilj!

Potek dogodkov nam dokazuje, da so naša prizadevanja toliko bolj potrebna, pa ne samo na krajevni, temveč tudi na državni in evropski ravni.

Sporočilo tukajšnjih padlih ni bilo še nikoli tako aktualno kot danes. Spoštujmo in uresničimo ga. Posredujmo ga in navdušimo zanj še posebej mlajše robove, saj gre za skrb za bližnjega in za spoštovanje človekovih pravic. Noben mlad človek se ne more odreči takih vrednotam, ki so izraz pameti in demokracije.

Luč žrtev in sonce svobode, ki sta vodila naše padle, naj nam jasna temačno ozračje.

Slava njim!

Peter Močnik

Zavajanje javnosti je zločin!

O medijih v svetu in pri nas

Svoboda, neopredeljenost, pluralnost medijev so steber, na katerem sloni vsaka demokracija. Ko šepata prvi dve načeli, namreč svoboda in neopredeljenost, je bistvenega pomena vsaj tretje- pluralnost, ki v perverznejšem vrtincu informacije in protinformacije uravnoveša medijsko platformo. Prav pluralnost ozaveščenemu bralcu dopušča, da seže po različnih medijskih virih in si na osnovi različno pripovedovanega dogodka ustvari neko svojo sliko. Svoboda državljana je tu vsekakor le teoretična, saj prebiranje, poslušanje in gledanje različnih medijev še najprej predpostavlja razpolaganje s časom, se pravi z razkošjem, ki ga povprečni član sodobne družbe nima. Potrebno pa je še razpolaganje z določeno stopnjo izobrazbe, da novico pravilno bereš, razumeš in uokviriš v čas in prostor. Potrebni sta inteligenca in izkušnost, da znaš razlikovati med resnim pristopom in mlatenjem prazne slame, da novice bereš tudi med vrsticami oz. razumeš to, česar pisec ne zna, ne more ali večkrat tudi ne sme napisati. Potreben je morda tudi denar, da si privoščiš dostop do različnih oblik medijev, od tiskanih dnevnikov in druge periodike pa vse do najsoodobnejših oblik elektronskih medijev, od najbolj klasične televizije s pisano paletto oddaj pa vse do spletnih časopisov oz. vseobsegajočega interneta.

MEDIJ JE GOSPODARSKI, A TUDI POLITIČNI PROIZVOD

Medije običajno ustanavljajo, upravljajo in dejansko tudi vsebinsko usmerjajo zasebniki ali ad hoc ustanovljena podjetja, ki si od „proizvoda“ pričakujejo določene rezultate, doseganje določenih ciljev. Ti so običajno dvojne narave. Eni so gospodarski cilji, ki se kažejo v uravnovešenju proračunov in, po možnosti, v ustvarjanju dobička. To se zgodi s prihodki, ki jih

javnega mnenja, ki ga izvajaš z objavljanjem določenih novic in z zakrivljanjem drugih, trenutnemu gospodarju morda neljubih. Usmerjaš javno mnenje tudi s preprostim poudarjanjem določenih novic namesto drugih, z iz-

FOTOGRAFIJE LAHKO PRIKAŽEJO ALI ... BRIŠEJO

Drugi pomembni element so fotografije, saj je prav tako dokazano, da površen, premalo motiviran ali preprosto preveč obremenjen bralec ocenjuje dogodek, njegov pomen in sporočilo že na osnovi fotografskega sporočila. Fotografija je lahko velika ali majhna; ko gre za portret, lahko določeno osebnost prikaže v posrečeni drži, v trenutku nasmeha ali zaostrenega pogleda, pa tudi v trenutku, ko se ta ali oni politik drži bedasto, ko zazeha, miži, ko s prstom brska po nosnicah ali si grize nohte. Fotografija lahko veliko govori, sama in brez vsakega teksta lahko pripoveduje celo zgodbo, ki se običajno plete kar v podzavesti in od tam nezaznavno oblikuje naše občutke, mnenje, kdaj tudi ključne izbire. Fotografija lahko nekaj ali nekoga prikaže, a žal ga lahko tudi briše. Briše tudi takrat, ko gosta, politika, govornika, nastopajočega na levem ali desnem robu „odreže“, ker pač ni prostora.

Igor Gabrovec
dalje na 4. strani ■

*Slovenska skupnost želi vsem svojim članom,
somišljenikom in prijateljem blagoslovljen
in radosten božič, v novem letu pa veliko
osebnih uspehov in uresničenih želja!*

medij ima od prodaje izvodov, zlasti ko so to tiskani mediji, ali vsaj od naročnin, zlasti ko gre za elektronske medije. Eni in drugi slonijo na oglaševanju, ki je v glavnem odvisno od bravnosti-gledanosti medija.

Mediji v dobrem in v slabem krojijo javno mnenje ali ga vsaj pogojujejo. Od tu „stranski“ cilj, ki si ga lahko postavi lastnik medija. To je usmerjanje

postavljanjem določenih političnih ali gospodarskih liderjev in zapostavljanjem, omalovaževanjem ali v najhujših primerih celo z blatenjem konkurenta. Javno mnenje usmerjaš tudi že s samim izbiranjem naslovov člankov, saj je statistično dokazano, da velik del bralcev zlasti tiskanih medijev ne poglablja vsebin in se ustavi že pri naslovih.

Razhajanja v Demokraski stranki na Goriškem

Zares težko je oceniti sedanje stanje na vsedrjavni in tudi krajevni politični areni. Verjetno se je okužba nerazsodnosti iz vsedrjavnega okvira preselila na krajevno raven, saj drugače ni mogoče razumeti tega, kar se v teh tednih dogaja znotraj Demokraskke stranke v goriški pokrajini.

Do pred kratkim je bila sedanja levosredinska uprava, ki vodi Pokrajino Gorica, trdno zasidrana in je uživala precej široko podporo. V taki situaciji so bile priprave na spomladanske volitve jasno zastavljene. Edino bolj odprto vprašanje je zadevalo krčenje volilnih okrožij iz 24 na 19, pač na podlagi določil državnega zakona.

Goriški pokrajinski tajnik Julijan Čavdek

Dokaj nepričakovano pa so se v Demokraski stranki začele pojavljati zahteve po primarnih volitvah za določitev predsedniškega kandidata za goriško pokrajino. Presenečenje je v tem, da je sedanji predsednik pokrajine Enrico Gherghetta izrazil in član ravno Demokraskke stranke, kar daje občutek, da mu lastna stranka izraža nezaušnico.

Prvi odzivi koalicijskih strank, med katere sodi tudi Slovenska skupnost, so bili negativni, saj se vsi sprašujejo, čemu primarne volitve. Še večja bojazen je v tem, da bi se lahko ponovila zgodba, ko je leta 2007 leva sredina deligitimirala takratnega goriškega župana Vittoria Brancatija in predala občino desnici. Posledice so še danes vidne in boleče. Tak razplet, v katerem sta se sedanjemu predsedniku Gherghetti pojavila že dva protikandidata, bo negativno vplival tudi na volilce, ki ne bodo razumeli, saj se ljudje in družine soočajo s resnejšimi vsakdanjimi težavami.

Stranka Slovenska skupnost je tako početje obsodila in ga ocenila kot škodljivega za celotno levosredinsko koalicijo. To se dotika tudi pokrajinskih odbornikov in glede na to, da je za SSK v pokrajinskem odboru Mara Černic, ki opravlja pomembno nalogo na področju varovanja okolja, njeno delo pa je na splošno zelo cenjeno, je omenjeno početje nedopustno in neresno.

V Gorici pod vprašajem porodnišnica

Objava deželnega načrta za zdravstvo je v Gorici vzbudila veliko protestov zaradi načrtovanega zaprtja goriške porodnišnice. Slednja naj ne bi ustrezala kriterijem varnosti zaradi upada rojstev, ki ne presegajo števila 500. Goriški župan Romoli je posegel pri deželnem predsedniku Renzu Tondu in pri goriškem občinskem svetu predlagal izglasovanje skupnega dokumenta v bran goriškemu zdravstvu, kar pa ni uspelo. Deželni odbor je sprejel zamrznitev zaprtja porodnišnice za obdobje dveh let, po katerem se bo preverjalo, ali se število porodov povečuje.

POZIV ŠTEVERJANSKE OBČINSKE UPRAVE

S strani slovenskih izvoljenih predstavnikov se je oglašila občinska uprava iz Števerjana, ki je preko županje Franke Padovan naslovila pismo na predsednika Tonda, v katerem poudarja pomen ohranitve porodnišnice v goriški bolnišnici.

Bernard Špacapan

POSEG OPOZICIJE V SOVODENJSKEM OBČINSKEM SVETU

Prav tako so se oglasili predstavniki opozicije v sovodenjskem občinskem svetu Peter Černic in Kristian Tommasi (oba SSK) ter Walter Devetak, Vlado Klemše in Ljubica Butkovič (lista Skupaj za Sovodnje), ki so sovodenjsko občinsko upravo pozvali, naj se zavzame za ohranitev goriške porodnišnice. Dokument občine Števerjan kot tudi pismo sovodenjske opozicije poudarjata razvojčezmejnega zdravstva, ki kljub načelnim deklaracijam ne preide v konkretno izvajanje.

MANIFESTACIJA V GORICI IN POSEG POKRAJINSKEGA TAJNIKA SSK

Na skupni manifestaciji, ki je potekala v soboto, 27. novembra v Gorici je v slovenščini in italijanščini spregovoril tudi pokrajinski tajnik SSK Julijan Čavdek. Prav radi navajamo njegove misli:

„Lep pozdrav vsem, ki ste se tukaj zbrali, da izpričate svoje zahteve za javno in kakovostno zdravstvo v goriški pokrajini.

Smernice, ki se danes kažejo na splošni družbeni ravni, so zaskrbljujoče, ker si vedno bolj utirajo pot rešitve, ki nosijo v sebi hibo neupoštevanja osnovnih človeških pravic. Prav med te spada tudi pravica do zdravja. To pravico uveljavljajo in ščitijo številni mednarodni dokumenti in v Italiji je zapisana v sami Ustavi.

Kljub vsem tem izpričanim in uveljavljenim temeljnim dokumentom pa se želi danes podrežati to pravico ekonomskim oz. knjigovodskim potrebam javnih financ. Seveda si ne moremo misliti, da pozornost do ure-

Problem izvajanja 10. člena zakona 38/01

Goriška sekcija SSK je 25. novembra pripravila tiskovno konferenco o stanju izvajanja 10. člena zaščitnega zakona 38/01. Vzroki za to pobudo izhajajo iz dejstva, da je vedno več znakov in slučajev, ki jasno kažejo na upadanje ravni vidne dvojezičnosti. Slednja se ne uveljavlja v mestnem središču in nazaduje v treh slovenskih mestnih četrti Pevma-Štma-ver-Oslavje, Podgora in Štandrež.

Zaščitni zakon 38/01 je bil izglasovan v italijanskem Parlamentu februarja 2001. Ob koncu leta 2008 je sedanji predsednik dežele FJK Renzo Tondo podpisal izvajalni dekret za vidno dvojezičnost. Takrat je med goriškimi Slovenci odjeknil močan protest, ker v ta dekret ni bila vključena mestna četrt Placuta-Sv. Gora, kjer je prisotnih največ slovenskih ustanov in organizacij. Tako se je iz-

vajanje dvojezičnosti omejilo le na imena omenjenih treh rajonov, kar pa je že itak obstajalo. Goriški župan Ettore Romoli je takrat obljubil, da bo izvajanje dvojezičnosti postopno. Žal pa se po treh letih mandata izvajanje ni razširilo, bolj bi rekli, da je nazadovalo.

V prejšnjih mesecih je goriška občinska svetnica Marilka Koršič večkrat posegla pri raznih goriških odborih. Pri tem bi lahko omenili poseg, ki ga je opravila, ko je pristojno občinsko odbornišvo poslalo v slovenske osnovne šole in vrtce v Gorici pobarvanke, ki so bile samo v italijanskem jeziku. Podobno pa se dogaja tudi, ko pride do objave raznih pravilnikov.

VPRAŠLJIVA UPORABA SREDSTEV

Dogaja pa se tudi, da nekatere občine izkoriščajo sredstva iz zakona 38/01 za drugačne namene kot je to določeno. Tak primer se pojavlja na goriški občini, kjer skušajo v prihodnji proračun uvesti postavke, s katerimi naj bi se finansiralo delovanje Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje, ki so ga v začetku leta ustanovile občine Gorica, Nova Gorica in Šempeter-Vrtojba. To pa bi bila zaskrbljujoča kršitev glede porabe sredstev, ki so namenjena za izvajanje različnih členov zakona 38/01, med katerimi je prav gotovo tudi člen 10 o uporabi slovenščine na javnih napisih. Že danes pa se vrstijo dogodki, ko prevajalska služba zmanjka za potrebe rajonskih svetov, medtem ko se to ne dogaja, ko gre za čezmejno sodelovanje.

jene javne bilance raznih ustanov (od dežel, pokrajin in občin) ne bi bila prioriteta, vendar je pomembno, da to ni vzrok za kratenje osnovnih pravic. Med temi je pravica do zdravja in do zdravstvene oskrbe temeljnega pomena in prav je, da smo danes tukaj in da to javno potrdimo.

Ukinitev porodnišnice v Gorici bi bil zato hud udarec, ki bi prizadel v prvi vrsti mlade družine in jim ustvaril težave pri izbiri kraja, kjer se bodo njihovi otroci rodili. Po drugi strani bi ukinitve prizadela tudi sam teritorij, ki bi izgubil na lastni identiteti. Vsem nam ne bi bilo lahko, ko bi se morali odpovedati temu, da bodo tudi v prihodnosti naši otroci lahko rekli - „Rodil sem se v Gorici!“. Želim pa podčrtati, da je to pomembno tudi za našo narodno skupnost, ki ima svoje korenine tukaj in bi jo tak poseg ukinjanja porodnišnice prizadel.

Pri tem pa moramo gledati tudi z neko širino in se zavedati, da tukaj

nismo sami. Slab kilometer od goriške bolnišnice stoji druga bolnišnica in nedopustno je, da leta 2010, oz. skoraj bi že rekli 2011, ni mogoče vzpostaviti nobenega sodelovanja in sinergije. Na eni in na drugi strani so vprašanja in problemi podobni. Med najbolj perečimi je ravno kljubovanje centrom, ki nimajo dovolj pozornosti do takih realnosti kot so Gorica in Nova Gorica. Temu se je treba zoperstaviti s skupnimi močmi in tako dokazati, da je tukaj še ogromno neizkoriščenega potenciala, po katerem bi se rešilo marsikatero finančno vprašanje in tako goriškemu zdravstvu in tistim, ki bodo prišli za nami, zagotovilo primerne pogoje za vsakdanje življenje.“

Poročila iz Gorice je prispeval Julijan Čavdek

Občni zbor sekcije SSk v Števerjanu

V petek, 29. oktobra je števerjanska sekcija SSk imela svoj redni občni zbor. Zasedanja se je udeležilo skoraj 40 članov iz Števerjana in Jazbin, kar priča o navezanosti briških ljudi na dejavno ohranjanje narodne identitete in na samostojno upravljanje lastnega teritorija. Občni zbor je vodil Simon Komjanc.

Takoj na začetku je pozdrave prinesla števerjanska županja Franka Padovan. Sledilo je poročilo sekcijskega tajnika Marjana Drufovke, ki se je začelo s povzetkom delovanja od zadnjega občnega zbora maja leta 2008.

Tajnik Drufovka se je najprej dotaknil zmagovitih občinskih volitev junija 2009. Pri tem je Drufovka dodal, da „potrebujemo ljudi, ki ljubijo domači teritorij, ki se žrtvujejo za domačo vas in ki jim stojijo pri srcu problemi našega človeka. Uspešni moramo biti v korist vseh nas!“ Predlagana je bila tudi sprememba v statutu sekcije za ustanovitev ožje skupine za nujne problematike. Praksa se je že izkazala za pozitivno in predlog je bil sprejet.

Na vrsto so prišla tudi vprašanja upravljanja s teritorijem: ravnanje s smetmi, problematika, ki je povezana z naraščajočim številom merjascev in divjadjo, ter javna dela, od obnove vaškega trga, širitve pokopališča, okrepitve javne razsvetljave ter ukinitve Gorske skupnosti. Drufovka je pri tem podčrtal, da števerjanska sekcija SSk v celoti in odločno podpira deželnega svetovalca Igorja Gabrovca, pokrajinsko odbornico Maro Černic, deželno ter pokrajinsko vodstvo stranke. Pri tem je poudaril, da je potrebna stalna pozornost za ohran-

njanje stika z izvoljenimi upravitelji in subjekti na teritoriju.

Sekcijski tajnik Drufovka je poročilo zaključil s spominom na polpreteklo zgodovino. V italijanskem Uradnem listu je bil 31. januarja 1951 objavljen zakon št. 17 z dne 3. januarja 1951, s katerim se obnavlja občina Števerjan. To pomeni, da bo prihodnje leto 60. obletnica občinske samostojnosti. 22. februarja 1951 so se narodno in demokratično usmerjeni domačini zbrali v hiši pri Fabrževih v klancu in ustanovili Kmečko-delavsko zvezo za Števerjan, ki se je leta 1975 preimenovala v sekcijo Slovenske skupnosti. Prihodnje leto bo torej tudi 60-letnica ustanovitve Kmečko-delavske zveze in počastitev tega bo prvi izziv za novi odbor.

Občnega zbora so se udeležili tudi predstavniki deželnega in pokrajinskega vodstva SSk. Svoje pozdrave so prinesli deželni tajnik Damijan Terpin, ki je pozdravil tudi v imenu deželnega svetnika Igorja Gabrovca, pokrajinski tajnik SSk Julijan Čavdek, pokrajinski predsednik Silvan Primožič, pokrajinska odbornica Mara Černic ter tajnik skupine Prihodno-mladinske sekcije SSk Jurij Klanjšček.

Na sekcijem občnem zboru je dolgoletni član Dominik Humar prejel priznanje zaradi pomembnega doprinosa pri vodenju števerjanske sekcije in pri izvajanju podžupanske službe v prejšnjih mandatih. Priznanje mu je podelil pokrajinski predsednik Primožič.

Občni zbor se je zaključil z volitvami navega odbora števerjanske sekcije, ki bo svojega tajnika in predsednika izvolil na prvi seji.

Dominik Humar prejel pomembno priznanje

Novi odbor števerjanske sekcije SSk

Statutarni člani odbora:

MILKO DI BATTISTA
MIHAEL CORSI
MARJAN DRUFOVKA
MARTINA GRAHONJA
ORIETA JARC
GABRIJEL KOMJANC
FLORIJAN LANGO
GIANNI MANIA
SILVANA MRAK
FRANCA PADOVAN
ROBERT PRINČIČ
EDI SKOK
ALEKSIJ SOBAN

Redni člani odbora:

HADRIJAN CORSI
MARILENA CORSI
ALJOŠA DORNI
MIRJAM DORNI
RINALDO DORNI
DOMINIK HUMAR
BORIS HLADNIK
JURIJ HLEDE
PATRIK KOMJANC
IVAN MARAŽ
DARKO MIKLUS
IVAN MUZIČ
MIRKO MUŽINA
MATEJ PINTAR
IZIDOR PRINČIČ
JANEZ TERPIN
IVAN VOGRIČ

Nadzorni odbor:

MARINO HUMAR
SIMON KOMJANC
MARJAN TERPIN

Civilna zaščita bo posegla za plaz v Štmavru

V poletnih mesecih je obilno deževje povzročilo uplazitev v Štmavru in pri tem postavilo pod vprašaj novo hišo tamkajšnjih domačinov. Zaradi neposredne nevarnosti je goriški župan Romoli odredil neuporabnost hišnih prostorov zaradi pomanjkanja varnosti. Sledila so številna preverjanja s strani raznih poverjenih služb. Skoraj vsakodnevno se je s tem problemom ubadal rajonski predsednik Lovrenc Peršolja, ki je deloval v navezi z občinskim svetnikom Silvanom Primožičem. Prostor in družino sta obiskala tudi deželni svetnik SSk Igor Gabrovca in njegov sodelavec Miloš Čotar, ki sta posegla pri deželni uradih.

Sodelovanje med vsemi tremi predstavniki SSk je pripomoglo h temu, da je za ta problem posegla deželna civilna zaščita, za kar je bil nakazan znesek 200.000 evrov. Božični in novoletni prazniki bodo tako za štmaversko družino bolj mirni.

Novo obdobje v čezmejnih odnosih

Občinske volitve, ki so se odvijale oktobra v Sloveniji, so prinesle precejšnje novosti tudi na Goriškem. Še posebno za občino Gorico predstavljata pomembno dejstvo zamenjavi na županskih mestih v Novi Gorici, kjer je zmagal Matej Arčon (LDS) in v občini Šempeter-Vrtojba, kjer se je nepričakovano uveljavil Milan Turk (neodvisna lista). V mesecu novembru sta oba občinska sveta v Novi Gorici in Šempetru-Vrtojbi potrdila njuno izvolitev.

Tako se je začelo novo poglavje za goriški čezmejni prostor, kjer je več odprtih vprašanj, ki zadevajo teritorij na obeh straneh meje. Pri tem bo posebno težo imelo Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje, ki so ga na začetku letošnjega leta ustanovile tri občinske uprave Gorice, Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe. Glede tega je prišlo do nekaterih zamud na italijanski strani, kjer je iz rimskih ministrstev prišla zahteva po dodatni dokumentaciji.

Plakat SSk za spoštovanje in izvajanje dvojezičnosti

Sredi meseca novembra se je na Goriškem pojavil plakat SSk, ki opozarja na problem izvajanja pravic za narodne in jezikovne skupnosti, ki jih štiti člen 6 italijanske Ustave. Na plakatu je dvojezično geslo „Z Gorico je boljši / con Gorica c'è più gusto“, kar se navezuje na neljub dogodek, ki se je pripetil na mednarodni pobudi Okusi ob meji, ko je goriška občinska uprava objavila v Sloveniji lepak, kjer je bil mestni naziv izključno v italijanščini. To je seveda izvalo nemalo protestov in zgražanja. Problem vidne dvojezičnosti se je pojavil tudi na nekaterih stojnicah, ki so se udeležile prireditve.

Okrogla miza v Ljubljani

Samostojno politično nastopanje na Goriškem

V Viteški dvorani Muzeja novejšje zgodovine Slovenije v Tivoliju v Ljubljani je bila 9. decembra okrogla miza o treh novejših knjigah, ki so izšle pri Krožku za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta.

Dela Majde Sfiligoj *Kjer sem svoboden, tam sem doma. Življenje in delo Avgusta Sfiligoja* (dve knjigi, ki sta izšli v letih 2005 in 2006), Erike Jazbar in Miloša Čotarja *Mirko Špacapan. Politična biografija 1977-2007* (2008) in Erike Jazbar *35 let Slovenske skupnosti na Goriškem* (2010) so nudila avtorjem in sogovornikom priložnost, da so opozorili na protagoniste in dogajanja okoli samostojnega političnega nastopanja na Goriškem v drugem povojnem obdobju.

Govor je bil namreč o desetletjih upravnega in političnega delovanja Slovenske demokratske zveze ter o zadnjih treh desetletjih političnega dogajanja okoli Slovenske skupnosti.

Razgovor je uvedel predsednik krožka Raško Dolhar, ki je poudaril pomen študij in knjig, ki govore o krajevni politiki na Goriškem in Tržaškem, še pred njim pa je sodelujoče in občinstvo pozdravila vršilka dolžnosti direktorice muzeja Monika Kokalj Kočvar.

Urednik knjižne zbirke Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček Ivo Jevnikar je predstavil bogato bero „belih priročnikov“, ki od leta 1991 poglobljajo številne vidike političnega in družbenega življenja v zadnjem poldrugem stoletju na območju današnje dežele FJK, od italijanskega do dunajskega parlamenta, od Kanaške doline do Goriške in Tržaške, od političnih osebnosti do perečih vprašanj.

O odnosu in pozornosti osrednjega slovenskega zgodovinopisja do teh vprašanj in do političnega nastopanja Slovencev v Italiji je spregovorila Nevenka Troha z Inštituta za novejšjo zgodovino v Ljubljani. Nanizala je slovenske avtorje in knjige, ki ponujajo vpogled v politično in družbeno dogajanje na italijanski strani meje. Resnici na ljubo se jih veliko ne ukvarja z Goriško.

Besedo so nato imeli avtorji. Ravnateljica Majda Sfiligoj je povzela glavne etape očetovega delovanja v

časlu med obema vojnama v vrstah organizacije TIGR ter v povojnem času v okviru stranke SDZ. Spregovorila je tudi o osebnosti Avgusta Sfiligoja - odvetnika, političnega preganjanca, borca za svobodo in demokracijo, politika.

Soavtor politične biografije Mirka Špacapana, njegov nekdanji tajnik na deželi Miloš Čotar je nanizal glavne probleme, s katerimi se je Špacapan ukvarjal v deželni svet. O Špacapanovem delovanju kot pokrajinskem odborniku v Gorici pa je spregovorila soavtorica, časnikarka Erika Jazbar, ki je predstavila tudi najnovjšo knjigo, ki je izšla pri krožku Šček, torej zgodovino goriške SSk. V njej je s komentarji in drugim gradivom objavila tajniška poročila in kroniko 15 kongresov stranke lipove vejice na Goriškem ter pomembnejše politične dogodke od leta 1975 do leta 2010.

Zavajanje javnosti je zločin!

nadaljevanje s 1. strani

GRAFIČNE IZBIRE

Naslov novice in fotografija sta nasloves zaobjeta v grafično postavitev načrtovane strani medija. Določena novica dobi svoj prostor na prvi, na zadnji strani ali nekje vmes. Niti ta izbira ni nepomembna in tudi skoraj nikdar ni slučajna. Oblikovalec medija (običajno gre za poklicnega časnika oz. novinarja) se točno in utemeljeno odloči, kam bo določeno novico stlačil. In še: v sklopu vsake strani je še kako pomembno, če je novica uokvirjena, če je naslov ali sklop informacij, ki sestavlja naslov, z večjimi ali manjšimi črkami. Prav tako ni nepomembno, ali je novica „uvodnik“ in tako zaseda levi zgornji del strani, ali pa je potisnjena v anonimni spodnji kot, recimo brez okvirja ali kar v stolpec t.i. kratkih novic. Novice lahko urednik objavi takoj, ko so sveže, aktualne. Ali lahko z objavo zavleče za nekaj dni in novica tako ali drugače zastari.

Na radiu ali televiziji je stvar zelo podobna. Z razliko od tiskanega medija pa se radijsko ali televizijsko poročilo hitreje razblini - verba volant, v smislu da informacijo nekako ulovimo in je ne uspemo ponovno poslušati/prebrati ali drugače poglobiti. Tu zato toliko bolj učinkovito deluje vpliv na podzavestno dojemanje. Internet danes omogoča, da so tudi te vsebine ponovno dosegljive in jih lahko vsaj za en čas ponovno posnamemo.

LOTIZACIJA RESNICE?

Svoboda in neopredeljenost kate-regakoli medija je zlahka podvržena takim pritiskom, da se krepko zmanjša in večkrat žal tudi izniči. Najbolj medijski italijanski politik in že pred tem podjetnik vseh časov Silvio Berlusconi nas je na nek način privadil, da vse to resignirano sprejemamo kot nekaj danega. Tako vsak bralec točno ve, kam spada določen časopis, revija ali televizija in se tudi na osnovi tega odloča, kaj bo prebiral. Perverzna logika privede do tega, da se podzavestno že odpovedujemo zahtevi po čim bolj svobodni in neopredeljeni informaciji, ki bi morala biti samoumevna. Na eni strani televizijski kanali Mediaset s priboljškom dela javne radiotelevizije, dnevnik kot so Il Giornale in Libero, tednik Panorama in dalje, na drugi strani pa medijska grupacija Espresso, RAI 3, morda televizijska postaja La 7 in drugi. Strankarska glasila so poglavje posebej. Seveda obstajajo tudi številni mediji, ki si vneto prizadevajo, da bi ostali čim bolj zvesti svojemu poslanstvu.

Večina ljudi pa se odloči, da poslušata „svoje“ in s tem podpre nadaljevanje in krepitev lotizacije informacije in... resnice. Pravzaprav je vedno večji tisti del ljudi, državljanov, volilnih upravičencev, ki si ta vprašanja sploh več ne postavljajo, kar pa problema ne reši. Prej nasprotno.

Medij laže, ko zakriva resnico. Laže tudi takrat, ko onemogoča izpostavljanje različnih zornih kotov in bralcu oži obzorje. Predvsem pa laže takrat, ko se hlina, da je neopredeljen, v resnici pa navija za določeno stran.

Tržačani razpolagajo le z enim lokalnim časopisom v italijanskem jeziku, ki so ga včasih kar preprosto nazivali „il bugiardello“. Na Goriškem si dnevno sceno deli z Messaggerom, na Videmskem pa Piccolo zamenja Gazzettino. Bralcev in zlasti kupcev še zdaleč ni dovolj, da bi omogočili nastajanje novih informativnih postojank. To bi toliko bolj zahtevalo, da bi se uveljavili načeli svobode in neopredeljenosti, ki sta glavni postavki novinarske etike. Razlog za to je tudi dejstvo, da so navedeni mediji deležni krepkih finančnih injekcij javnih prispevkov.

Primorskega dnevnika nisem omenil. A naj bo jasno, da je tudi za tiskani dnevnik, ki je bil, je in najbrž bo le ostal edini dnevnik Slovencev v Italiji, ki stane nekaj čez pet milijonov euro in dejansko popolnoma sloni na javnih prispevkih, nujno, da je nesporno in brezkompromisno pluralen. Slovenskega bugiardella ne potrebujemo.

Zavajanje javnosti je zločin, ki je zelo lahko dokazljiv, nima opravičila in se trajno zapiše v zgodovino.

Igor Gabrovec

Mladi SSK

Mladi za Mlade in dijaki tržaških višjih srednjih šol v Ljubljani

Mesec november je pred nas postavil tudi vse glasnejše zahteve naših mladih. V okviru dijaških protestnih akcij so bili Mladi za Mlade zelo prisotni na tržaških višjih šolah, kar je bila še posebej zasluga odbornice skupine Vide Forčić, ki je bila že od vsega začetka zasedbe našim dijakom v pomoč ter jim je nudila strokovno pomoč, saj jim je material pošiljala iz svojega delovnega mesta v Bruslju, kjer je zaposlena v skupini poslanca Lojzeta Peterleta. Izjavo, ki jo je pripravila skupina Mladi za Mlade in ki sta jo podpisala evropska poslanca Peterle in Dorfmann, je posredovala dijakom. Njena vsebina je predstavljala eno izmed temeljnih zahtev letošnje zasedbe.

Deželni tajnik in odbornik skupine Mladi za mlade Tomaž Špacapan in Martin Juvan Kravos pa sta v četrtek, 18. novembra 2010 spremljala številčno skupino dijakov, ki so predstavljali vse slovenske višje šole na Tržaškem, v Ljubljano: tu so z Mlado Slovenijo organizirali javno tribuno na temo Slovensko šolstvo v Italiji na prepihu!, ki je potekala na sedežu podjetja Slovenijales. Gostje večera so bili še predstavniki vlade in bivši predsednik Dijaške zveze Slovenije. Najprej so sogovorniki izpostavili svoja stališča, potem pa povedali svoje mnenje še dijaki, pri tem poudarili težave, ki jih imajo, nakazali morebitne rešitve in dodali še pogled na razvejano problematiko študentov, ki ni v zvezi z letošnjo zasedbo in ki bi morala biti čimprej rešena. Dotaknili so se problema štipendij za Slovence v zamejstvu in vsesplošnih stikov z matico. Ob vsem tem so dijaki jasno poudarili dejstvo, da Italija ne spoštuje zakonov, zaščita in osnovne človekove pravice so postavljene pod vprašaj. Z razliko manjšinskih šol na Južnem tirolskem in v Dolini Aoste slovenske šole v Italiji ne uživajo statusa avtonomije zaradi svoje specifičnosti. To pa za naše šole predstavlja veliko pomanjkanje in nevarnost, ki se sedaj imenuje Gelminijeva reforma.

Mladi dijaki so imeli tako priložnost, da to razvejano problematiko bolje razložijo tudi slovenskim medijem: na sedežu Mlade Slovenije je bila pred samim dogodkom organizirana tiskovna konferenca, kjer so bili prisotni vsi najpomembnejši slovenski mediji in kjer so dijaki lahko predstavili svoja stališča. Mladi so se tako obrnili do svoje matične države in zaprosili za pomoč, ki jo lahko nudi samo vlada na najvišjem nivoju meddržavne diplomacije.

Tomaž Špacapan

Uredništvo in uprava: TRST, Ulica G. Gallina 5

SKUPNOST - Reg. na sodišču v Trstu dne 22. januarja 1977, št. 509. Odgovorni urednik Alojz Tul. Izdaja društvo Skupnost. Poštni tekoči račun: 14739346. Tiska Graphart s.r.l. - Ulica Josip Ressel 5, 34018 Dolina (Trst), tel. 040/8325150.